

Søndag septuagesima

Salmer til søndag septuagesima, den 13. februar 2022, kl. 9.30 i Kappel kirke og kl. 11.00 i Gloslunde kirke:

739 Rind nu op i Jesu navn

585 Hvor der er tro på Gud

614 Far, verden, far vel

368 Vintræ og grene og frugt hører sammen (mel: Pontoppidan 1740)

Nadversalme 474 Jesus Krist, du gav mig livet

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »Det er med Himmeriget som med en mand, der skulle rejse til udlandet og kaldte sine tjenere til sig og betroede dem sin formue; én gav han fem talenter, en anden to og en tredje én, enhver efter hans evne; så rejste han. Den, der havde fået de fem talenter, gik straks hen og handlede med dem og tjente fem til. Ligeledes tjente han med de to talenter to til. Men den, der havde fået én talent, gik hen og gravede et hul i jorden og gemte sin herres penge. Lang tid efter kommer disse tjeneres herre tilbage og gør regnskab med dem. Den, der havde fået de fem talenter, kom og lagde andre fem talenter på bordet og sagde: Herre, du betroede mig fem talenter; se, jeg har tjent fem talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Også han med de to talenter kom og sagde: Herre, du betroede mig to talenter; se, jeg har tjent to talenter til. Hans herre sagde til ham: Godt, du gode og tro tjener; du har været tro i det små, jeg vil betro dig meget. Gå ind til din herres glæde! Så kom også han, som havde fået den ene talent, og han sagde: Herre, jeg kender dig som en hård mand, der høster, hvor du ikke har sået, og samler, hvor du ikke har spredt, og af frygt for dig gik jeg hen og gemte din talent i jorden. Se, her har du, hvad dit er. Men hans herre sagde til ham: Du dårlige og dovne tjener! Du vidste, at jeg høster, hvor jeg ikke har sået, og samler, hvor jeg ikke har spredt. Så burde du have betroet mine penge til vekselererne, så jeg havde fået mit igen med rente, når jeg kom tilbage. Tag derfor talenten fra ham og giv den til ham med de ti talenter. For enhver, som har, til ham skal der gives, og han skal have overflod, men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har. Og kast den uduelige tjener ud i mørket udenfor. Dér skal der være gråd og tænderskæren.«

[Matthæusevangeliet 25,14-30](#)

Prædikant: Henrik Gade Jensen

Man kan aldrig blive klog på verden. Det kunne være overskriften for dagens tekst.

Det viser dagens tekst, som kaldes fortællingen om de betroede talenter. Her hvirvles vi direkte ind i en kompliceret og bagvendt verden.

Tre mennesker har hver fået til opdrag og forvalte deres aktiver. De gør det på forskellig vis. To bruger eller investerer deres aktiver, og fordobler deres indsats, lader tingene gro og vokse. Den sidste graver sin mønt ned og sikrer, hvad han har, og det burde da være godt nok, tænker mange. Hellere en fugl i hånden end ti på taget, siger man.

Hvordan reagerer Jesus? Ja, han roser de to, der fik tingene til at gro og vækste, mens den sidste får borttaget den ene mønt, han ellers havde gravet ned og beskyttet så godt, men også for godt. Herren kalder ham "dårlig og doven". Måske er det også en dovenskab at ville beskytte sig og redde sig og være tilfreds med, hvad man har.

Guds riges retfærdighed kender vi ikke. Vi ved ikke, hvad der udmærker os i Guds øjne.

Vi kan konstatere, at her på jord bliver penge nogle gange til flere penge, og hos andre bliver penge til færre penge. Det er underlagt skæbne, held og tilfældigheder.

X

Teksten kan også læses som Jesu opgør med en rigid gammel testamentelig retfærdighedsforståelse, altså øje for øje, og tand for tand. Enhver skal præcist have i forhold til sin fortjeneste eller skyld, 1 til 1, og hverken mere eller mindre,

Det er den gammel testamentelige opfattelse af retfærdighed. Der skal føres regnskab, som i excel-ark, og enhver skal have i nøje overensstemmelse hermed.

Sådan er Jesu verden ikke.

Den er langt mere spraglet og forskellig, udfordrende og uforudsigelig. Vi har ingen sikkerhed for præcis retfærdighed. Men vi skal prøve at gøre det så godt, som vi magter.

Den tjener straffes, som ikke vil prøve, og som forventer 1 til 1-retfærdighed.

X

"Enhver, som har, til ham skal der gives, ... men den, der ikke har, fra ham skal selv det tages, som han har."

Konklusionen på dagens tekst har tit været svært at give mening, hvis det forstås bogstaveligt. Er det virkelige Jesu tanke, at give til dem, der har, og tage fra dem, der ikke har? Det er jo stik mod al den form for retfærdighed, vi kender til.

Men talenterne i teksten er et billede på livet.

Så det Jesus siger til os i dag, er at vi skal bruge vores liv, være til stede hele tiden, gøre gavn for hinanden.

Vi må ikke grave os ned, bure os inde, blive hule- eller kælder mennesker, eller blot være tilfreds med status quo, men arbejde aktivt her i denne verden, komme ud af sine gemmer og smile til verden og lægge til og skabe fremgang. Det er det, som værdsættes. Det aktive liv til glæde og gavn for omgivelserne.

Ham der begravede sin og sit talent, bidrog ikke med noget. Det er sortsyn og dødbideri ikke at ville vove livet, vove sit talent, melde sig ind i livskampen. Man mister livet, hvor man ikke vover det.

X

Her efter prædikenen skal vi synge Thomas Kingos salme "Far verden, far vel", som vi kun sjældent synger. Den har mange vers og sproget er ikke så nemt. Selvom sproget ikke er nemt, er det alligevel en redigeret og tilpasset udgave, som vi lige har sunget. Hvis man ser på nr. 615, kan man se den oprindelige udgave af salmen, med mange flere vers og mange flere gammeldags ord og vendinger.

"Far verden farvel" er skrevet på en almindelig visemelodi i samtiden, som Kingo så valgte at skrive en salme over. Med al sandsynlighed spillede og sang han den selv på lut.

Teksten handler om kontrasten mellem det jordiske liv, hvor alt er forfængelighed, forfængelighed. Og så på den anden side livet hinsides døden, Guds riget, Abrahams skød, hvor alle konflikter udglattes og små sko bliver store at gå i.

Det kender vi.

Men samtidigt er og var Thomas Kingo ingen livsforsager. Han elskede vin og sang og var gift tre gange. Når han skildrer det forfængelige liv er det også hans eget liv, han skildrer.

En verden med "fager gestalt", en masse udvendighed, snobberi, facade og reklame, som der er meget hulhed bagved.

En verden hvor alting ældes, vi lægger hele tiden et nyt år på bagen, og som også kan give anledning til bekymringer.

*Hvad er mine år,
som listende svinder og snigende går? [...]
Hvad er dog mit arbejde, min møje, min sved?
Forfængelighed!*

Og hvad er mere forfængeligt end "rigdom og guld", som er en "jorderigs afgud". Rigdom, guld og glimmer og glar er netop forfængeligt, fordi det vokser og aftager og veksles omkring. Har man en opsparing, kan den hurtigt svinde 5 og 10 % eller mere, hvis aktiekurserne falder. Og omvendt. Er det retfærdigt? Nej. Det er verden, som den er. Det er forfængelighed. Alting kommer og går. Renter stiger og falder, og flytter formuer.

Ære, yndest og gunst – det er også forfængelighed, fordi misundelsen ligger så tæt på. Jantelov er forfængelighed. Du skal ikke tro du er noget.

Thomas Kingo var ingen asket eller livsfornægter. Han elskede sang og musik og vin og mad og kvinder, og også gods og guld. Han tog sig fx godt betalt for den salmebog, han redigerede. Så det også skabte fjender ved hoffet og han mistede meget.

Men han kendte livets begrænsninger og karakter. Han havde kongens gunst og hylde også monarken med digte, men faldt alligevel i unåde.

Derfor kunne han også digte og skrive om livet i forfængelighed bedre end mange andre. Det var hans eget liv, han beskrev. Ja, det er hver af vores liv.

Og kontrasten til det hele er Guds himmel, paradiset, Abrahams skød. Eller som Elvis Presley synger i en tilsvarende amerikansk gospelsang: *Rock o my soul in the bosom of Abraham*. Den kunne vi også have sunget. Det er det samme.

Abrahams skød, stedet hvor alle sorger glemmes og alle rynker glattes. Der hvor den fattige Lazarus ender, mens den rige mand farer til skærsild eller helvede i teksten til 1. første søndag efter trinitatis på ulige år.

Men inden da, i dette liv, må vi leve med den jordiske verden med dens mange urimeligheder og konjunkturer, men ikke reagere ved at grave os og vore talenter ned, men vove livet og vove engagementet.

Vores opgave er at være til gavn og glæde for hinanden og nyttig med det man laver:

Som vi skal synge i den sidste salme:

*"Vintræ og grene og frugt hører sammen:
At være til er at være til gavn."*

Problemet med at gøre godt er hele tiden, at selvgodheden altid lurker og ofte også er tilstede. Så når vi bestræber os på at leve ude i verden og gøre nytte og gavn, kan vi altid dømmes for at ville os selv mere end andre. Det risikerer man ikke ved at grave sig ned og opfordre til passivitet eller negativitet.

Men som vi også skal synge til slut i fjerde vers:

*"Glæden er den, at vi ikke skal sørge
for vore gerningers rette motiv."*

Vi skal ikke gå og grunde så meget på vore og andres motiver. Er de nu selviske eller tænker vi nok på andres ve og vel? Det er ofte kun udtryk for forfængelighed – og så perfiditet når vi tillægger andre mennesker nederdrægtige motiver.

Nej, vi skal være til gavn, være frimodige, gøre godt og skabe gode stemninger ud af det betroede liv vi har fået, og så ikke gruble på motiverne. Dem dømmes Vorherre om.

AMEN